

Усі ці факти ведуть до необхідності науково-педагогічного осмислення нових можливостей у навчанні в зв'язку зі збагаченням сучасного процесу утворення мультимедійними навчальними технологіями.

Література:

1. Кирмайер Г. Мультимедиа. - М.: Малип, 1994. – 67с.
2. Ляховицкий М.В., Кошман И.М. Технические средства в обучении иностранным языкам. – М.: 1981. – 100с.
3. Машбиц Е.И. Компьютеризация обучения: проблемы и перспективы. – М.: Знание, 1986. – 80с.
4. Окопелов О.П. Процесс обучения в виртуальном образовательном пространстве.// Информатика и образование. – 2001. – №3. – С. 6 -8.
5. Скалій Л.І. Використання інформаційних технологій у формуванні професійної компетенції майбутнього вчителя англійської мови // Іноземні мови. – 2003. – №4. – С.5 -9.

ПЛАНУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЯК ОДНА З ПЕРЕДЕУМОВ ПРОЦЕСУ ДИДАКТИЧНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

О.О. Пасічник

Варіативність сучасної системи освіти, її спрямованість на розвиваючі, індивідуально-орієнтовані, інноваційні й експериментальні технології навчання і виховання сприяє створенню такого освітнього середовища, яке б надало кожному учневі можливість виявити закладений в ньому від природи творчий потенціал і сформувати здатність бути суб'єктом розвитку своїх здібностей. В останні роки перед вищою педагогічною школою України стоїть завдання переходу до формування фахівців-професіоналів, які поєднують глибокі фундаментальні теоретичні знання і практичну підготовку, здатні планувати бажаний результат і проектувати навчальні дії з метою його досягнення.

Аналіз психолого-педагогічної літератури показує, що проблема готовності викладача до професійної діяльності розглядалася дослідниками неодноразово і з різних точок зору. Наукові основи цієї проблеми вперше зазначенні в працях П. Блонського, А. Макаренка, К. Ушинського, С. Шацького та ін.. Проте перша теоретична праця з педагогічного проектування з'явилася лише у 80 -х рр. ХХ ст. (В. Беспалько), в якій було визнано проектування та технологій його здійснення як самостійний вид педагогічної діяльності.

З кінця 90 -х рр. минулого століття проектування стає самостійним предметом педагогічних досліджень. Різні аспекти цієї проблеми знайшли висвітлення у працях Н. Алексеєва, В. Безрукової, В. Беспалька, В. Гінецинського, А. Лігоцького, Є. Заїр-Бек, В. Монахова, Н. Суртаєвої, Ю. Чернової, В. Юсупова та ін.[1, 5].

Однак, незважаючи на інтенсивні пошуки вчених з метою створення єдиної теорії педагогічного проектування, поки залишаються мало вивченими питання термінології, її змістовного наповнення, структури і функцій компонентів проектувальної діяльності педагога, етапів створення педагогічного проекту, закономірностей процесу підготовки майбутніх викладачів до проектно-педагогічної діяльності. Недостатньо дослідженим залишається різновид педагогічного проектування – дидактичне проектування, об'єктом якого виступають дидактичні системи, процеси і учбово-педагогічні ситуації.

Нові стратегічні орієнтири розвитку середньої і вищої освіти зумовили необхідність пошуку таких підходів до практики підготовки майбутнього викладача, які формують фахівця нового типу – педагога-дослідника, готового до інноваційної діяльності, здатного не тільки застосовувати на практиці вже відомі способи вирішення педагогічних проблем, але й самостійно здійснювати проектування педагогічних систем, процесів і ситуацій.

Проектувати навчальні дії можна наперед – шляхом оперування з умовами навчання, що в подальшому не дозволить навчальним діям відхилитись у непотрібному напрямі.

Засобом досягнення цього, може стати дидактичне проектування навчальної теми, а формою планування – її дидактичний проект. Дидактичний проект, як форма планування, дозволяє представити освітній процес у вигляді цілісної системи навчальних занять, які взаємозв'язані з етапами процесу освіти.

Дидактичне проектування, яке пов'язане із створенням різноманітних проектів навчання, було виокремлено як самостійний напрям в рамках педагогічного проектування. Згідно з твердженням Р. Кузьмина, дидактичне проектування – це складна багатоступінчата діяльність вчителя, яка спрямована на розробку моделей дидактичних систем різного рівня складності і процесів їх здійснення [2:62]. Таким чином, об'єктами дидактичного проектування можна вважати дидактичні системи, дидактичні процеси, а також дидактичні ситуації. Вчитель бере участь у проектуванні всіх трьох типів об'єктів.

Серед багатьох питань, пов'язаних з проблемою дидактичного проектування, найменше розробленими виявилися питання технології його здійснення. Пояснюється це тим, що дидактичний проект, у першу чергу, залежить від його розробника, тобто викладача, тому і варіацій тут є безліч. Дидактичний проект теми – модель процесу поетапного руху до бажаного кінцевого результату. Це особливий засіб забезпечення цілеспрямованості та інтегрованості зусиль викладача та учня. Одним із основних завдань педагога є правильне проектування навчального матеріалу предмету, який він викладає.

Метою статті є ознайомлення із сучасною методикою дидактичного проектування та планування результатів навчання на прикладі дисципліни «Іноземна мова», що сприятиме створенню оптимального освітнього середовища, формуванню у студентів здатності до прояву їхніх потенційних можливостей, підвищенню рівня володіння іноземною (англійською) мовою. З метою розробки дидактичного проекту ми обрали тему «Умовні речення (Conditionals)», яка, згідно з програмою, вивчається студентами немовних спеціальностей у IV семестрі II курсу і містить певні труднощі як під час подачі матеріалу, так і в процесі його подальшого засвоєння. Отже, основне завдання полягає у пошуку оптимальної структури викладу навчального матеріалу за вказаною темою з метою його засвоєння студентами на належному рівні.

Відповідно до проведеного Г. Муравйовою аналізу та систематизації прийомів дидактичного проектування можна виділити такі основні етапи його здійснення[3]:

1. Уточнити дидактичну ціль, зорієнтувавши її на результат діяльності учнів, відповідно до теми заняття і психолого-педагогічних особливостей групи.
2. Відібрати початковий матеріал згідно з метою та особливостями групи.
3. Відповідно до методичних особливостей теми і психолого-педагогічних особливостей групи, визначити, які технологічні способи навчання неприйнятні у цьому випадку.
4. Визначити перелік можливих технологій навчання, з метою їх подальшого використання. Тобто, врахувати рекомендації методичних посібників, власний теоретичний та практичний досвід, та досвід колег.
5. Визначити співвідношення між кожним варіантом технології навчання відповідно зі створеним переліком з уточненою для цієї групи дидактичною метою. Залишити прийнятні варіанти.
6. Оцінити кожен з прийнятних варіантів за критерієм оптимальності. Вибрати один з них.
7. Визначити зміст і послідовність учбових дій учнів відповідно до обраної технології навчання.
8. Визначити зміст і послідовність повчальних дій, відповідно до структури учбової діяльності.
9. Підібрати дидактичні засоби, необхідні для реалізації учбового процесу.

Таким чином, однією з перших та головних передумов здійснення успішного дидактичного проекту є планування результатів навчання, на що ми і звернемо основну увагу у цій статті.

За умови чітко визначених цілей перед вивченням навчального матеріалу зростає мотивація студентів та підвищується ефективність навчання. Ціль – свідомий образ очікуваного результату [4:43].

Визначаючи цілі заняття потрібно враховувати ряд вимог. Цілі повинні бути:

- досяжними (досягнення цілі вимагає певних зусиль, але в той же час вона має бути реалістичною);
- гнучкими (викладач повинен припускати можливість їх коригування у ході реалізації);
- чіткими (зрозумілими як для педагога, так і для його учнів);
- такими, що можна продіагностувати (представляти реальну можливість визначення і співвідношення з досягнутими результатами на конкретних етапах навчального процесу);
- гармонізованими (припускати формування знань, розвиток різних умінь, здібностей і особистісних якостей учнів);
- мотивованими на соціальні та вікові цінності (викликати прагнення до особистісних досягнень і бути привабливими).

Формулювання викладачем цілей заняття повинне відображати його кінцевий результат, те, що учні повинні засвоїти вивчаючи певну тему, і який вид розвитку вони отримають.

Цілі прийнято поділяти на стратегічні, тактичні і оперативні. Для окремої дисципліни визначають тактичні цілі навчання, які потім конкретизуються для кожного розділу, теми у вигляді оперативних цілей навчання.

Технологія переведення цілі на мову дії склалася у 50 -60 роках ХХ століття [4:45]. Цілі навчання подаються через набір дій, послідовність яких можна простежити. Що й дозволяє побудувати процес навчання у вигляді дій та чітко оцінювати і контролювати порядок досягнення цілей. При такому підході ціль навчання по розділу, модулю або темі зводиться до опису дій, які мають свої характеристики. Ці характеристики у світлі діяльнісного підходу визначаються як рівні засвоєння дії, що і дає нам можливість в подальшому спроектувати результати навчання з певної теми.

Перш за все нам варто виділити дидактичну ціль, яка є найважливішим структурним елементом заняття, тому класифікація саме за цією ознакою найбільше пов'язана з реальним освітнім процесом. Потім – визначити бажаний рівень сформованості дій, тобто визначити рівень оволодіння учнями дидактичними цілями. І, нарешті, визначити як навчальні, так і розвиваючі дидактичні задачі. Згідно із зазначеними елементами, проектування результатів навчання теми «Умовні речення (Conditionals)» можна представити у таблиці 1.

Таблиця 1

Результати навчання з теми «Умовні речення (Conditionals)»

Дидактична ціль	Бажаний рівень сформованості дій	Дидактичні задачі	
		навчальні	розвиваючі
Уміти визначати тип умовних речень та вживати їх у процесі мовленнєвої діяльності	С - самостійно	Знати: 1. Правила утворення необхідних часових форм; 2. Типи умовних речень; 3. Правила утворення типів умовних речень	Розвивати логічне мислення (аналіз, порівняння і обґрунтування ситуацій), образне мислення (шляхом виконання вправ творчого
Уміти сприймати на слух та розрізняти різні типи умовних речень	С - самостійно	1. Правила вживання умовних речень у різноманітних ситуаціях; 2. Мати відповідний лексичний запас	образне мислення (шляхом виконання вправ творчого

Дидактична ціль	Бажаний рівень сформованості дій	Дидактичні задачі	
		навчальні	розвиваючі
Уміти здійснювати двосторонній переклад умовних речень	ОДІ – з опорою на джерело інформації	1. Правила перекладу умовних речень на українську мову; 2. Правила перекладу умовних речень на англійську мову	характеру), пам'ять

Отже, першим та ключовим етапом при здійсненні дидактичного проектування є правильне встановлення дидактичних цілей, що в подальшому дасть змогу не тільки скомпонувати інформаційне поле, але й визначити оптимальну структуру викладу навчального матеріалу згідно із зазначеною темою.

Здійснення дидактичного проектування допомагає викладачеві орієнтуватися в основних поняттях і закономірностях, які використовує сучасна педагогічна наука при проектуванні учбового процесу та сприяє формування умінь і навичок студентів згідно із сучасними вимогами.

Література:

1. Беспалько В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения. – М., 1995. – С.24.
2. Кузьминов Р.И. Проектирование инновационных процессов в образовании: понятийно - терминологический аппарат // Проектирование инновационных процессов в социокультурной и образовательной сферах: Матер. 5 -й Международ. научно -метод. конф. Ч. 1. - Сочи, 2003. - С. 61 -62.
3. Муравьева Г.Е. Дидактическое проектирование. – Шуя: ШГПУ, 2000. - 84 с.
4. Педагогические аспекты преподавания инженерных дисциплин. Пособие для преподавателей – Харьков: УИПА, 2001. – 210с.
5. Подобєдова Т.Ю. Підготовка майбутніх вчителів гуманітарного профілю до педагогічного проектування: автореф. дис. ... канд. пед. наук. – Луганськ, 2005. – 17с.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШЕСТИРІЧНИХ ШКОЛЯРІВ

А.А. Предик

Діяльність вітчизняної загальноосвітньої школи на рубежі 1980-90-х років була переорієнтована на демократизацію і гуманізацію цілей та принципів навчання і виховання підростаючого покоління, на підхід до учня як до найвищої цінності, визнання його права на вільний розвиток і виявлення своїх здібностей. Змінилася, відповідно, й мета діяльності вчителя. Його завданням стало створити передумови для різнобічного розвитку всіх без винятку школярів, сприяти становленню кожного з них як особистості, розвивати його як індивідуальність. За таких умов знання, уміння і навички перетворилися у засіб повноцінного розвитку учнів, зокрема й молодшого шкільного віку.

Орієнтація на розвиток особистісних сил учнів покликана надати всій діяльності вчителя «людського виміру». Це стосується і такої складної, відповідальної діяльності, як оцінювання знань, умінь і навичок школярів. Однак аналіз засвідчує, що сформована практика навчання частіше всього вводить у цей процес не цілісну особистість учня, а його окремі сили – увагу, пам'ять, волю, мислення... Між тим певні психічні процеси – це ще не особистість, наголошують науковці. Ось чому важливо оцінювати не тільки те, що і в якому обов'язі засвоїв і відтворив учень, але й те, як він у цих процесах виявив себе – чи проявив творчість, у чому показав свою винахідливість, що перетворив [5, с.5].